

tater som nu, hvor det ikke sjælden for Lærlingenes Vedkommende gaar ud over den teoretiske Uddannelse. Det maa vi dog holde os klart, at selv om der i dette Lovforslag væsentlig er Tale om Uddannelse af de saakaldte Haandens Arbejdere, er det for at skabe det bedst mulige Resultat nødvendigt, at der foretages en Opøvelse saavel af Haanden som af Aanden.

Lovforslaget fastslaar den Regel, at Undervisningen skal foregaa udenfor Arbejdstiden. Dette forekommer mig ret uheldigt, selv om der aabnes Adgang for Undtagelser; det er ikke den Vej, vi ønsker. Udviklingen skal gaa paa dette Omraade. Vi ønsker Dagundervisning som den, der er at foretrække fremfor Aftenundervisning; Erfaringen har lært os, at dette Standpunkt er det rigtige. Hvad siger Skolen med Hensyn til Undervisning af Børnene? Skolen ønsker at faa Børnene straks om Morgenens, Skolen ønsker helst alle Børnene undervist fra Morgenstunden, den ønsker ikke at faa dem hen paa Eftermiddagen; thi om Morgenens møder Børnene med friske Kræfter efter Nattens Hvile. Men hvorledes ser det ud for Lærlingenes Vedkommende, naar de efter at have gennemført en Dags Arbejde møder til Aftenundervisningen? De er da ikke saa modtagelige for Undervisningen, som man maatte ønske, og de opnaar saaledes ikke det bedst mulige Resultat af den Undervisning. Samfundet bekoster.

Efter Lovforslaget maa det desværre slaas fast, at Lærlingene udelukkes fra Fortsættelsesskoleundervisningen, fra Ungdomsskoleundervisningen; thi den skal efter de Bestemmelser, som findes, foregaa om Dagen og altsaa i Arbejdstiden. Nu ved jeg vel, at Hovedvægten lægges paa den tekniske Undervisning, tekniske Skoler og Handelsskoler; men det kunde dog maaske være baade heldigt og praktisk, om der ogsaa blev givet Tid til, at Lærlingene, naar Lysten drev dem, kunde deltage i Dagundervisningen i Fortsættelsesskoler. Paa dette Punkt former Lovforslaget sig imidlertid yderst bestemt i Modsætning til, hvad der gælder adskillige andre Punkter af Vigtighed, hvor der spores en vis Vagthed i Lovforslagets Affattelse. Netop paa dette Punkt burde der ikke være den absolutte Bestemthed; thi paa et Tidspunkt, hvor hele Spørgsmaalet om vor Ungdoms fortsatte Undervisning endnu ikke er afklaret, maa det anses for meget uheldigt at have et saadant bestemt Paabud om, at Undervisningen skal finde Sted udenfor Arbejdstiden. En saadan Bestemmelse kan til en vis Grad fore-

gribe Begivenhedernes Gang paa dette Omraade. Det vilde sikkert være mest formaalstjenligt, om end individuelt set ikke mest ideelt — det skal jeg indrømme —, at Undervisningen blive gjort obligatorisk saavel for Lærlingen som for Mesteren, at Lærlingen fik Pligt til at møde og Mesteren Pligt til at holde ham paa Skolen og til at betale derfor og Pligt til at afse den til Undervisningens forsvarlige Gennemførelse nødvendige Tid.

Arbejdstiden bør som i Lovforslaget i Fjor begrænses til 8 Timer. Jeg finder, at en saadan Arbejdstid i det direkte Haandens Arbejde vil være tilstrækkelig for Lærlingene. Der er ikke Tvivl om, at Lærlingene i alt Fald i det første Aar lider ikke saa ganske lidt ved den længere Arbejdstid. Jeg mindes fra min egen Læretid, i hvor høj Grad det i de første Aar anstrengte mig at staa støt op og ned ved Sættekassen, en ganske ualmindelig Anstrengelse for en Dreng i den Alder. Paa lignende Vis former det sig selvfølgelig for alle andre Lærlinge, efter at de lige er kommet fra Skolebænken. Jeg opfatter Ministerens Bemærkning til Lovforslagets § 7 som en Tilkendegivelse af, at han agter at fremsætte og anbefale et Lovforslag her i Rigsdagen om Gennemførelse af en 8 Timers Arbejdsdag i Overensstemmelse med Washington Konferencen, og at Ministeren mener, at dermed vil Spørgsmaalet om Lærlingenes Arbejdstid tillige være afgjort. Men hvis dette er Ministerens Mening — og det maa det sikkert være, da Anmærkningerne paa dette Punkt ellers, synes jeg, maa betragtes som en Skueret, hvad jeg vægrer mig ved at tro, at de er —, ser jeg ikke, at der kan være Grund til nu at holde Spørgsmaalet om Arbejdstidens bestemte Længde ude af dette Lovforslag, idet det altsaa maa anses for givet, at et Lovforslag i den nærmeste Fremtid vil fremkomme.

Lovforslaget fastholder det gamle Begreb: en 5 Aars Læretid. Man vil vel sige, at der er givet et Spillerum i saa Henseende, idet der i Lovforslaget staar, at den ikke maa være over 5 Aar, og det er naturligvis rigtigt; men som det staar i Lovforslaget, vil ganske sikkert de 5 Aars Læretid ligesom hidtil være Normen. Der er altsaa et Spillerum, men man har givet sig Vilkaarligheden i Veld, Tilfældet vil raade med Hensyn til Fastsættelsen af Læretidens Længde, og man vil ganske sikkert i adskillige Tilfælde komme til at staa overfor dette, at der er uensartet Læretid indenfor det samme Fag, noget, som er en Mærkværdighed, men som man har set ogsaa nu i det prak-